

Pluralisme: ningú no ho fa tot bé

Cap al final de la seva vida, el dramaturg Arthur Miller ens recordava que cap gènere literari (teatre, novel·la, poesia) no ho pot fer tot bé. En el seu cas, ens diu, “prefereixo el teatre a la novel·la perquè veig la vida humana com un enfrontament, una confrontació entre idees i persones. El teatre permet aquesta explosió, aquesta relació”.

A les teories polítiques contemporànies els passa una cosa semblant: d'una banda, que cap d'elles no ho pot fer tot bé, i d'altra banda, la política pràctica implica sempre una confrontació entre els valors, interessos i identitats dels individus i grups socials que impedeix solucions plenament harmòniques. Els diversos liberalismes, conservadorismes, socialismes, nacionalismes, ecologismes, republicanismes, etcètera, amb les seves variants internes, han estat pensats per enfocar i resoldre temes concrets de la convivència humana, cadascun els seus: la llibertat individual enfront de les accions de l'Estat i dels altres individus, l'ordre i la seguretat, l'eradicació de la pobresa i la disminució de les desigualtats, el reconeixement i acomodament del pluralisme nacional i cultural, la qualitat del medi ambient, la conveniència de virtuts públiques en els ciutadans... I tots empen conceptes, valors i un llenguatge específic que els inclina a

proposar determinat tipus de solucions.

La selecció dels objectius prioritaris constitueix l'impuls intel·lectual i moral d'aquestes concepcions. Esdevé la seva força. Tanmateix, constitueix alhora la seva limitació estructural quan menysten, marginen o ignoren, és a dir, quan cobreixen amb un “vel de silenci” les qüestions, conceptes, valors i institucions emfatitzades per les concepcions rivals. Amb independència del seu caràcter més simple o més complex en termes analítics, o del seu caràcter més utòpic o realista en termes d'aplicació pràctica, quan aquestes concepcions generals tracten d'aplicar-se a temàtiques allunyades dels seus centres de gravetat acostumen a fracassar estrepitosament. Per exemple, el conservadurisme té greus dificultats en el moment de pensar la llibertat individual en termes emancipadors, el liberalisme no casa gaire bé amb la perspectiva democràtica d'una ciutadania activa en l'esfera pública, i la tradició socialista té dificultats en pensar i acomodar el pluralisme nacional dels estats. I aquestes tres perspectives comparteixen un fons productivista i estatalista que les allunya dels objectius destacats, per exemple, per l'ecologisme.

No hi ha una única concepció que sigui millor en tots els àmbits. Cap “isme” no ho fa tot bé. Tots ofereixen llums per entendre i regular certs temes, però tots arrossegueu ombres, per tot el que desconsideren, a més

de per les conseqüències pràctiques no previstes dels seus postulats. Fins i tot autors de teories refinades –que combinen elements teòrics i institucionals de diverses perspectives (Rawls, Habermas, Taylor)– tenen posicions deficientes quan tracten temes aliens als pressupòsits de les seves concepcions. Les teories polítiques han sorgit en contextos socials i intel·lectuals específics per tal de solucionar temes concrets. I

Les teories polítiques són concepcions inevitablement parcials sobre aspectes particulars de la convivència

el seu llenguatge mai no és neutre. A la Grècia clàssica, la democràcia i el teatre varen néixer junts. Des d'aleshores sabem que sempre hi ha una batalla per les paraules.

En definitiva, les teories polítiques són concepcions inevitablement parcials sobre aspectes particulars del sentit i organització de la convivència humana. També en les democràcies. Alguns objectius liberals (llibertats individuals i col·lectives, pluralisme) xoquen sovint amb objectius democràtics (principi de majoria) o amb altres relacionats amb la seguretat o, fins i tot, amb el

benestar. Dir que cap concepció no pot fer-ho tot bé no vol dir que totes valguin el mateix, és a dir, que totes siguin equivalents. Defensar un pluralisme analític i un pluralisme de valors –del que sempre parlava Isaiah Berlin– no significa que totes les concepcions pesin igual en un àmbit i context determinats. El més important és saber quines concepcions són analíticament i institucionalment més adequades a partir de les dades polítiques, socioeconòmiques, nacionals i culturals d'un context determinat. Però cal ser conscients del que les diverses concepcions fan bé i del que no fan bé. La justícia socioeconòmica, per exemple, no coincideix amb la nacional i cultural (de fet són força diferents). El debat polític tendeix a barrejar-ho tot, però cal recordar els límits intel·lectuals i morals de cada concepció.

Els nostres llenguatges ens il·luminen de manera que moltes vegades ens enlluerna i ens fa errar el tir. Com els individus de la caverna de Plató, veiem ombres, però això és tot el que podem veure. El “sol” també està dins de la caverna. De fet, de “sol” no n'hi ha només un, n'hi ha varis, tots dins de la caverna. I cal saber triar quins són els més adequats per il·luminar millor un objecte concret en un context específic. Les grans abstraccions fomenten sovint ideologies tancades que impedeixen transformar el món a millor en termes polítics i morals. Recordem el que ens deia Arthur Miller. ●